

være praktisk at have forskelligt sammensatte fora med hver deres opgaver og muligheder.

Den nye sikkerhedsorden vil ikke være perfekt. Absolut sikkerhed findes ikke – heller ikke mellem de europæiske stater indbyrdes. En given sikkerhedsorden vil kunne løse nogle sikkerhedsproblemer, men vil til gengæld skabe andre. Det er karakteristisk, at truslen mod de enkelte landes sikkerhed er blevet mere diffus eller mere bredspektret. Derfor kan det vise sig at blive et hovedproblem i den nye struktur, at der vil være generel usikkerhed med hensyn til, om den varetager de forskellige interesser godt nok. Alle vil kunne pege på områder, hvor de føler sig usikre og ikke føler deres interesser fuldt tilgodeset.

Selv om megen usikkerhed og ustabilitet fortsat vil kunne opstå inden for det europæiske kontinent, synes risikoen for en europæisk storkrig at været blevet betydeligt mindsket i det seneste par år. En CFE-aftale og en fortsættelse af disse forhandlinger med henblik på en CFE-2-aftale vil yderligere kunne stabilisere den militære situation i Europa og mindske mulighederne for større offensive operationer og overraskelsesangreb.

I det foregående har der været talt forholdsvis lidt om kernevåbnenes rolle i den fremtidige sikkerhedsorden. Dette spørgsmål, som blot for få år siden optog den største plads i manges overvejelser om sikkerhed, synes under det seneste års voldsomme politiske forandringer at være gledet mere i baggrunden. Der er dog ingen tvivl om, at kernevåbenafskrækkelsen også i fremtiden vil spille en betydelig rolle i den europæiske sikkerhedsorden. Snarere end at være en politik er den et grundvilkår for sikkerhedspolitikken. En balanceret kernevåbenafskrækkelse, som blandt andet indebærer en fortsat men mindre vægt på visse typer af kernevåben stationeret i Europa, vil også fremover være et grundlag for stabilitet i Europa.

Det seneste års mest afgørende politiske ændringer i Europa er opløsningen af det sovjetiske herredømme i Østeuropa og Tysklands forening. Tysklands samling og generhvervelse af den fulde suverænitet indebærer en magtpolitisk forskydning i Europa. Mange års stabilitet og demokratisk udvikling i Forbundsrepublikken samt Tysklands fortsatte militære, politiske og økonomiske integration i NATO og EF betyder imidlertid, at der næppe er grund til at se

med frygt eller bekymring på denne ændring af det europæiske landkort. Tysk enegang såvel militært som politisk-økonomisk synes i dag hverken praktisk mulig eller politisk tænkkelig. Langt mere synes tyskerne, som i 40 år på den mest direkte måde har måttet leve med følgerne af Europas deling, at være særdeles bevidste om den forsigtighed, som kræves for at undgå, at den nyvundne enhed og selvstændighed anfægtes.

Hvad angår Sovjetunionen, udgør den i dag ikke så meget et militært sikkerhedsproblem for Vesten. Snarere er den at betragte som en usikkerhedsfaktor. Usikkerheden vedrører stabiliteten af de igangværende interne reformer og af den nuværende udenrigspolitiske kurs, og mere grundlæggende Sovjetunionens fremtid som samlet stat. Mere og mere tegner der sig billedet af, at Sovjetunionen vil kunne blive omdannet til et løst statsforbund eller opløst i en række selvstændige stater, men med stor usikkerhed med hensyn til, om dette vil kunne ske uden anarki og borgerkrig.

Med tilstedeværelsen af den nævnte generelle usikkerhed vil det være vigtigt ikke at svække de institutioner, dvs. i første række NATO, som har betrygget de vestlige landes sikkerhed i de sidste 40 år og har medvirket til, at Sovjetunionen ikke har kunnet omsætte sin militære opbygning i større politiske gevinster. Risikoen for et storstilet sovjetisk angreb mod Vesteuropa er blevet stadig mere beskeden, men truslen om magtanvendelse til politisk intimidering lader sig forholdsvis let genoplive. NATO er fortsat nødvendig for at kunne afbalancere og fungere som et krisestyringsinstrument i forhold til destabiliserende udviklinger i Sovjetunionen. Desuden skaber NATO en integrerende ramme for det forenede Tyskland og for USAs tilknytning til forsvaret af Vesteuropa. Passende ændringer af NATOs styrkesammensætning og strategi må følge af det ændrede europæiske politiske mønster og vil desuden skulle sikre, at NATO ikke giver anledning til følelse af usikkerhed i Sovjetunionen.

Ud over den vigtige funktion at opretholde et element af stabilitet og kontinuitet vil hverken kernevåbenafskrækkelsen eller NATO dog formentlig kunne bidrage meget til at neutralisere de mest sandsynlige kilder til ustabilitet i Europa: nationalisme i Østeuropa, konflikter som følge af økonomiske forskelle mellem Øst og